

Educatie en communicatie nationale parken

Jaarverslag 2022

Inhoud

IVN en de Nationale Parken	4
Belang van verbinding mens & de nationale parken	4
Rol IVN Coördinatoren Communicatie & Educatie in de nationale parken	5
Ambities 2022 en resultaten	6
1. Jeugd, jongeren en jongvolwassenen	7
1.1 Inleiding	7
1.2 Rode draden op landelijk niveau	7
2. Recreatieondernemers	9
2.1 Inleiding	9
2.2 'Rode draden' op landelijk niveau	9
3. Bewoners	11
3.1 Inleiding	11
3.2 'Rode draden' op landelijk niveau	11
4. Vrijwilligers	13
4.1 Inleiding	13
4.2 'Rode draden' op landelijk niveau	13
5. Communicatie & Campagnes: samen meer bereiken	14
6. Maatwerk: een greep uit ieder nationaal park	16

IVN & de nationale parken

Belang van verbinding mens & de nationale parken

In de huidige samenleving is de mens ver van de natuur af komen te staan. Dit terwijl natuur eigenlijk zo veel voor de mens kan betekenen. Hierin spelen de nationale parken een grote rol. IVN brengt, samen met haar partners binnen de nationale parken, deze bijzondere gebieden dichterbij de mensen.

Waarom is dit belangrijk? IVN gaat uit van het principe: waar je van houdt, daar wil je voor zorgen. Wanneer mensen vaak in aanraking komen met de unieke natuur, cultuur en de historie van een gebied, en ontdekken dat ze er zelf deel van uitmaken, dan is de verwachting dat ze er beter voor willen zorgen. De nationale parken beschikken bij uitstek over alle ingrediënten om mensen in hoofd, hart en handen te raken. In dit jaarverslag wordt omschreven hoe bezoekers, ondernemers, vrijwilligers en het onderwijs zijn bereikt met activiteiten en initiatieven op het gebied van educatie en communicatie. Het aanhalen van de banden tussen de mens en het nationaal park begint immers bij beleving en verwondering.

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft IVN Natuureducatie de opdracht gegeven om zorg te dragen voor de coördinatie van de communicatie en educatie in de nationale parken in Nederland. De parken werken er naar toe om *nationale parken met (inter)nationale aantrekkingskracht, voor deze en toekomstige generaties¹ te worden.*

Voor de toekomstbestendigheid van nationale parken zet IVN tegelijkertijd in op het creëren van bewustwording en het bieden van handelingsperspectief betreffende actuele maatschappelijke en ecologische vraagstukken. De nationale parken bieden meer dan unieke belevingen in topnatuurgebieden voor bezoekers. Ze bieden een speelveld waarin bewoners, ondernemers, scholen, overheidsinstanties en andere partijen samen kunnen optrekken om maatschappelijke opgaven (landbouw, energie) en crises (klimaat en biodiversiteit) onder ogen te komen. Zoals in nationaal park Schiermonnikoog,

waar IVN betrokken is bij advies rondom een communicatie- en participatietraject voor dijk en duinversterking op het eiland. Door verschillende partijen in contact te brengen, te informeren en activeren, willen we binnen de huidige generatie een duurzame(re) gedragsverandering realiseren.

Sinds 2019, met het lanceren van de educatiestrategie Magische Momenten, staat beleving centraal in het landelijke educatiebeleid. De nationale parken werken toe naar integratie van deze strategie in hun eigen beleid en educatieaanbod. In de diverse gebieden werkt IVN, als onafhankelijke partner, nauw samen met 'streekholders'. Deze streekholders zijn belangrijke partners uit de streek die allen een bijdrage willen leveren aan communicatie en educatie in de gebieden – variërend van terreinbeheerders en marketingorganisaties tot de landbouw.

IVN hanteert de aanpak, zoals beschreven in de landelijke educatiestrategie *Magische Momenten*:

- **Verhaal van het gebied:** onze educatieve programma's en activiteiten vertellen het unieke verhaal over het nationaal park. Denk hierbij aan verhalen over de identiteit en bijzondere eigenschappen van het landschap. Deze programma's en activiteiten zijn afgestemd op de wensen van de doelgroepen en hebben als doel om vier kernelementen te bewerkstelligen: 'verwonderen, vrij zijn, verrijken en verbinden'.
- **Participatie:** wij streven ernaar om alle bezoekers en mensen die wonen en/of werken in en om het nationaal park te bereiken. Niet alleen door kennis over te dragen over het nationaal park, maar juist door hen ook actief te betrekken bij de programma's en activiteiten in het park. Zo ontstaat er eigenaarschap. Hierdoor zullen zij sneller met respect het gebied behandelen.
- **Vanuit de gemeenschappelijkheid van het stelsel van nationale parken:** alle partnerorganisaties die betrokken zijn bij de uitvoer van educatie, werken op een constructieve en structurele manier samen

¹Website Nationale Parken Bureau

met als doel samenhang te brengen in het educatieve aanbod en in de werkwijze. Samenhang vergroot de kwaliteit van onze programma's en activiteiten, en versterkt tevens de gedeelde (merk)identiteit van het gebied.

Rol IVN Coördinatoren Communicatie & Educatie in de nationale parken

De IVN- coördinatoren Communicatie & Educatie hebben een veelzijdige rol. Die van onafhankelijke coördinator bij het opstellen van de educatiestrategie samen met de streekholders, en het verdere proces. Waarbij je als verbinder die cohesie tussen de partners versterkt. Die van strateeg om het gebied goed op de kaart te zetten bij de streekholders, de partners, subsidieverstrekkers en bij de doorvertaling van de landelijke educatiestrategie. Het realiseren van bovenstaande doelstellingen als coördinator vergt daarom ook uiteenlopende kwaliteiten. Deze staan hieronder samengevat. De coördinator:

Is een strateeg:

- een strategisch gesprekspartner en vertegenwoordiger van het gebied richting politiek, pers en het werkveld.
- Vertaald de landelijke educatie- en communicatiestrategie door naar een gebiedseigen strategie waarin het verhaal van het gebied centraal staat. Deze worden samen met de partners in het gebied ontwikkeld. De strategie richt zich op relevante doelgroepen met belangrijke maatschappelijke thema's en is gericht op impact en het creëren van een beweging.
- Initieert en realiseert cofinanciering ten behoeve van communicatie & educatie in het nationaal park.

Is een verbinder:

- een onafhankelijke (groene) verbinder tussen de diverse organisaties en hun belangen, zowel binnen als buiten het park.
- initieert allianties en netwerken tussen de partijen (streekholders) en projecten en activiteiten gericht op beleving en bescherming van het gebied.
- Zorgt voor verbinding, zowel binnen het park, als met het netwerk buiten de parken met relevante partijen, zoals provincie en gemeente.
- vormt samen met de educatie & communicatie coördinatoren in de Nederlandse Nationale Parken een lerend netwerk waar uitwisseling van best practices en ontwikkeling van vernieuwende concepten centraal staat.

Is een coördinator:

- is de spin in het web en aanjager betreffende het gezamenlijke educatie- en communicatieprogramma in het nationale park. De coördinator weet relevante thema's te vertalen naar eigentijdse middelen, activiteiten, campagnes (incl. de inzet van (social) media).
- is initiator en coördinator van een gezamenlijk educatieprogramma (een combinatie van IVN programma's en programma's van andere organisaties).
- is verantwoordelijk voor de communicatie en het opzetten, de coördinatie en uitvoer van projecten en activiteiten gericht op beleving, educatie en bescherming van het gebied en neemt hierin de wensen vanuit de diverse doelgroepen mee.

Laarzendag in Nationaal Park De Biesbosch

Ambities 2022 en resultaten

Met een eigentijds en gestroomlijnd pakket van communicatie- en educatieprogramma's geven we samen met de gebiedspartners vorm aan gebiedsbeleving in de nationale parken. Die beleving is uniek voor elk nationaal park. Dat vraagt maatwerk, passend bij de dynamiek, prioriteiten en doelen die vastgesteld zijn binnen ieder park. Afstemming en samenwerking met landelijke partners en streekholders in het betreffende gebied is van cruciaal belang. Daarnaast houden wij hierin rekening met de fase waarin het nationaal park zich bevindt (t.o.v. de transitie die wij inzetten t.b.v. de educatiestrategie 'Magische Momenten' en landelijke communicatiestrategie Nationale Parken Nieuwe Stijl).

Om onze ambities te bereiken zetten wij verschillende communicatie- en educatie bouwstenen in, met de intentie om doelgroepen ook werkelijk te verbinden aan de waarden van het nationaal park, met het verhaal en de identiteit van het gebied. Alles wat we doen past binnen het grotere plaatje; toewerken naar een nationaal park met ambassadeurs die om het gebied geven, en ervoor voor willen zorgen. Impact maken staat voorop. We zetten ons actief in binnen onze doelgroepen zo veel mogelijk mensen te verbinden. Dit start bij de verwondering en beleving in het gebied, samen met de educatie en de handreiking

om zelf ook een bijdrage te leveren aan het gebied.

In de volgende hoofdstukken staat een samenvatting van de behaalde resultaten van 2022. Deze zijn geclusterd naar onderstaande doelgroepen:

- Jeugd, jongeren en jongvolwassenen
- Recreatieondernemers
- Bewoners
- Vrijwilligers

Bezoekers maken deel uit van alle bovengenoemde doelgroepen. Immers, een bezoeker kan tegelijkertijd ook een bewoner, jongere, ondernemer of vrijwilliger zijn. Met excursies, campagnes, en activiteiten in de nationale parken bereiken wij ook vele bezoekers in de nationale parken.

In hoofdstuk 5 zal verder worden ingezoomd op de resultaten die behaald zijn via onze diverse communicatiekanalen en -campagnes: 'Communicatie & Campagnes: samen meer bereiken'. In hoofdstuk 6; *'Maatwerk: een greep uit ieder nationaal park'*, zal verder ingezoomd worden op een specifiek, uniek project per nationaal park om de diversiteit en kracht van lokaal maatwerk verder te onderstrepen.

Bewonerscursus in Nationaal Park Oosterschelde

1. Jeugd, jongeren en jongvolwassenen

1.1 Inleiding

Met onze programma's willen wij bij kinderen en jongeren de liefde voor de natuur aanwakken. Daarom willen we dat ieder kind, iedere jongere en iedere jongvolwassene de unieke waarden van een nationaal park kan ervaren én op een pakkende manier iets kan leren over de nationale parken – ongeacht iemands achtergrond, opleidingsniveau of sociaaleconomische status. Onderdompeling staat hierbij centraal, zodat zij een unieke ervaring hebben die ze elders niet kunnen krijgen.

Om dit doel te kunnen bereiken brengen we ons educatieve aanbod actief onder de aandacht bij scholen en (vervolg)opleidingen. Daarbij werken we actief samen om een doorlopende leerlijn te creëren, zodat onderwerpen als klimaat, biodiversiteit, energie en natuur structureel in het curriculum worden geborgd. We gebruiken daarbij verschillende kanalen en benaderen intermediairs. Denk hierbij aan (digitale) nieuwsbrieven, social media en relevante websites (bijvoorbeeld voor werkweken). We trekken op met omliggende gemeenten en lokale instellingen, zoals NME-centra, om onze impact te vergroten. Zo hebben zich over de jaren heen sterke samenwerkingsverbanden gevormd, waardoor nieuwe programma's en activiteiten uitgerold konden worden in de nationale parken. In 2022 hebben wij met onze programma's **tienduizenden kinderen, jongeren en jongvolwassenen** bereikt.

1.2 Rode draden op landelijk niveau

De doelgroep 'jeugd en jongeren' is breed – van jeugd (kinderen tot 12 jaar), jongeren (12-18 jaar) en jongvolwassenen (19-30 jaar). Hierbij onderscheiden wij de volgende categorieën:

- Programma's en activiteiten voor kinderen in het basisonderwijs
- Programma's en activiteiten voor het voortgezet onderwijs
- Programma's en activiteiten gericht op jongeren die studeren (MBO/HBO/Universiteit)
- Excursies en activiteiten gericht op alle leeftijdsgroepen en buitenschoolse activiteiten
- Educatie vernieuwing in samenwerking met streekhouders en partners

Deze activiteiten en programma's worden in onderstaande paragrafen verder toegelicht.

Programma's en activiteiten voor kinderen in het basisonderwijs

IVN Natuureducatie biedt samen met partners breed nationale parken-gerelateerd aanbod voor tienduizenden kinderen in het basisonderwijs. In de lijn met de strategie 'Magische Momenten' staat natuurbeleving, verwondering en een waardevolle bijdrage leveren aan het (natuur)onderwijs centraal. Denk hierbij aan educatieve excursies bij boeren in de omgeving, het beschikbaar stellen van leerlijnen en educatieve pakketten via scholennetwerken en natuurbelevingsprogramma's die leerlingen een unieke ervaring bieden. Bijvoorbeeld het 'Van Gogh Mysterie', ontwikkeld en beschikbaar gesteld in 2022:

'Het Van Gogh Mysterie brengt natuur- en cultuureducatie bij elkaar. Kinderen uit groep 7 en 8 gaan de hand van een schatkaart op zoek naar verborgen schatten in nationaal park Loonse en Drunense Duinen, die samen de sleutel vormen tot het nooit geschilderde schilderij van Vincent van Gogh. Ook worden de leerlingen uitgedaagd om na te denken over de relatie tussen kunst en natuur en over de invloed die zij zelf hebben op de natuur in hun omgeving.' – *Alies Westerveen, IVN Coördinator Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen.*

Programma's en activiteiten voor het voortgezet onderwijs

Ook voor middelbare scholieren ligt er een breed pakket aan programma's en activiteiten, waarmee we jongeren een actieve rol willen geven in natuur- en duurzaamheidsontwikkelingen. In 2022 hebben wij samen met onze partners duizenden leerlingen in het voortgezet onderwijs bereikt via diverse programma's en activiteiten. Daarnaast zijn scholieren in 2022 op excursie geweest in verschillende nationale parken.

Programma's en activiteiten gericht op jongeren die studeren (MBO/HBO/Universiteit)

In de nationale parken bieden wij ook diverse stage- en afstudeeropdrachten aan tientallen jongeren (MBO/HBO/Universiteit). Zo zijn in nationaal park De Hoge Veluwe stages en opdrachten aangeboden aan studenten van onder meer de Aeres Hogeschool Wageningen, Hogeschool Arnhem Nijmegen en Christelijke Hogeschool Ede. Zo hebben 5 studenten Communicatie en Multimedia Design van de Hogeschool Arnhem Nijmegen de

volgende opdracht uitgewerkt: 'Ontwikkel een interactieve kaart van Het Nationale Park De Hoge Veluwe, die het voor leerkrachten eenvoudiger en aantrekkelijker maakt om een bezoek aan het Park te organiseren'.

Excursies en activiteiten gericht op alle leeftijdsgroepen en buitenschoolse activiteiten

In 2022 zijn duizenden jongeren en kinderen op excursie geweest in de nationale parken. Deze excursies onderscheiden zich van de bovenstaande categorieën aangezien de leeftijden breder zijn gedefinieerd. Denk hierbij aan educatieve schoolreisjes bij de Natuurschool in nationaal park Lauwersmeer, het organiseren van Nature Bits in nationaal park Duinen van Texel en activiteiten met het IVN Jongeren Adviesbureau in nationaal park Drentsche Aa.

In de nationale parken organiseert IVN Natuureductie ook diverse buitenschoolse activiteiten voor kinderen en jongeren. Een voorbeeld hiervan is het Junior Rangers programma. Tijdens dit programma gaan jongeren geregeld op pad in de nationale parken (bijvoorbeeld met een boswachter) om zo meer te leren over de natuur. Zo is een groep jongeren actief in nationaal park De Meinweg. Deze jongeren hebben o.a. deelgenomen aan een schoonmaakactie:

'De Junior Rangers, een actieve groep van jongeren die zich inzet voor Nationaal Park de Meinweg en omgeving, heeft op de dag van de landelijke Maas Clean-up (17 september) een opruimactie gedaan bij de Maasbrug in Roermond. Onder leiding van Frans

Tegels en Pauline Bongers weden zakken vol met afval verzameld, waaronder een oude fiets die ter plekke door de Rangers werd opgeknapt. Daarnaast komen de Junior Rangers 10 keer per jaar bij elkaar om een bijdrage te leveren in en om het gebied.' – Marije Geenevasen, IVN Coördinator Nationaal Park De Meinweg.

Educatie vernieuwing in samenwerking met streekholders en partners

Daarnaast is er in samenwerking met streekholders en partners geïnvesteerd in de ontwikkeling en vernieuwing van programma's voor kinderen en jongeren. Denk hierbij aan het opstellen van meerjarige educatie strategieën, duurzaam educatiebeleid, nieuwe programma's, educatiematerialen en activiteiten. Hierbij gaat het ook om verbreding; het creëren van een integraal aanbod door kruisverbanden te zoeken met andere velden zoals cultuurhistorie, klimaat en natuurinclusieve landbouw. Goede voorbeelden zijn een nieuw onderwijsprogramma op het gebied van landbouw in nationaal park Drentsche Aa en HeuvelrugWijs in nationaal park Utrechtse Heuvelrug:

"HeuvelrugWijs is een nieuw educatief programma in Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug dat in 2022 van start ging. We werven en trainen vrijwilligers om schoolklassen een onvergetelijke ervaring te geven die ze de bijzondere waarden van dit unieke natuurgebied voor altijd meegeeft. Zo groeien de leerlingen op tot natuurliefhebbers die bekend zijn in hun omgeving en er met respect mee omgaan" – Elies Arps, IVN coördinator educatie Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

Junior Rangers in Nationaal Park Weerribben-Wieden

2. Recreatieondernemers

2.1 Inleiding

In 2022 zette de trend zich voort: korte uitstapjes maken naar de Nederlandse natuur. Een mooie omgeving verkennen; actief, of juist in alle rust. Meer dan de helft van de Nederlanders streeft ernaar vaker de natuur in te gaan. Veel Nederlanders ontdekken geregeld de nationale parken in eigen land en zoeken nabijgelegen accommodaties om hun bezoek te verlengen. Daarbij speelt duurzaamheid een steeds belangrijkere rol.

Lokale gezichten met hun enthousiasme, de juiste kennis en bijzondere verhalen. Zij brengen magische momenten tot leven. Ondernemers, partners en andere streekhouders staan in direct contact met recreanten en zijn daarmee dé aangewezen personen om mensen het nationaal park optimaal te laten beleven. Bovendien benadrukken deze bijzondere ervaringen de unieke kenmerken van de nationale parken. Door producten te ontwikkelen en samenwerkingen op te zetten, streven we naar een sterkere merkidentiteit binnen de nationale parken. Bijvoorbeeld de IVN Trektocht door Drenthe, een samenwerking van Gastheren van het Landschap in nationaal park Dwingelderveld:

'IVN Trektocht Drenthe is een 4-daagse wandeltocht, onder andere door de uitgestrekte heidevelden van nationaal park Dwingelderveld. Onderweg luister je naar het audioverhaal 'Het hunebed en de roof'. We krijgen veel positieve reacties op de trektocht!' – Wim Meijberg, IVN Coördinator Nationaal Park Dwingelderveld en Drents-Friese Wold.

In 2022 zijn **honderden (nieuwe) recreatieondernemers** actief betrokken bij het organiseren van en/of deelnemen aan activiteiten die binnen de nationale parken plaatsvinden.

2.2 'Rode draden' op landelijk niveau

Binnen de nationale parken zijn een aantal programma's, activiteiten en ontwikkelingen – voor én door recreatieondernemers – uitgevoerd in 2021. Dit zijn op hoofdlijnen de volgende:

- Gastheer van het Landschap
- Beleefweken
- Activiteiten en excursies voor lokale ondernemers

Deze zullen in onderstaande paragrafen verder worden toegelicht.

Gastheer van het Landschap

Recreatieondernemers herontdekken het nationaal park waarin zij al jaren werkzaam zijn met het IVN-programma 'Gastheer van het Landschap'. Na een vierdaagse cursus zien zij het gebied met andere ogen. Ze leren dat cultuurhistorische elementen een uniek verhaal hebben en dat er bijzondere plekken te vinden zijn in hun omgeving. De Gastheerschaps cursus verenigt ondernemers uit het gebied, wat uitwisseling van kennis en inspiratie mogelijk maakt. De cursus geeft hen zodoende een stevige basis om in het vervolgprogramma samen met andere ondernemers nieuwe producten, diensten of arrangementen voor hun gasten te ontwikkelen. Het programma is op maat uitgewerkt per gebied en speelt in op de behoeftes van ondernemers.

In 2022 hebben we ingezet op het onderhouden en versterken van bestaande gastherennetwerken én op het uitbreiden van de netwerken binnen de nationale parken. De aanwas van nieuwe gastheren kwam weer op gang, aangezien veel cursussen vanuit 2021 naar het voorjaar van 2022 waren verplaatst. Met inspiratiedagen, netwerkbijeenkomsten, excursies en inhoudelijke sessies houden we de gasthernetwerken actief. Zo werd in nationaal park Duinen van Texel een inspiratiedag georganiseerd in het thema 'Natuur op het strand' waar 35 Gastheren en -vrouwen aan deelnamen. In nationaal park De Biesbosch werd de afsluiting van het jubileumjaar Elisabethvloed gezamenlijk met het netwerk afgesloten, waarin speciale aandacht was voor de balans tussen recreatie en natuurkwaliteit.

Beleefweek

Ook in 2022 zette het succes van de Beleefweek door. In een groot deel van de nationale parken werd een Beleefweek georganiseerd. Vaak vinden Beleefweken plaats in het naseizoen, voornamelijk in september en oktober. Het netwerk van Gastheren van het Landschap bundelt de krachten met andere streekholders, zoals de VVV, gemeenten en provincie, om samen het gebied op de kaart te zetten, en mensen rondom het nationaal park (weer) een gevoel van trots en eigenaarschap te laten voelen over de omgeving waarin zij recreëren, wonen en werken.

Nationaal park Utrechtse Heuvelrug deed voor het vierde jaar op rij mee en organiseerde in samenwerking met partners meer dan 60 activiteiten. In Limburg bundelen drie nationale parken (De Meinweg, De Groote Peel en De Maasduinen) opnieuw hun krachten voor een Beleefweek in heel Limburg met het thema 'zintuigen', met activiteiten als avondsafari's en zintuigtochten. In nationaal park Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal werd in 2022 voor de eerste keer een Beleefweek georganiseerd:

'Het was een zeer succesvolle Beleefweek. Er werden meer dan 50 activiteiten georganiseerd waaraan zo'n 1500 bewoners meededen. De activiteiten waren door het hele gebied, er was van alles te beleven. Reden om er in 2023 mee door te gaan!' – Lilian Dieben, IVN Coördinator Nationaal Park Sallandse Heuvelrug en Twents Reggedal.

Activiteiten en excursies voor ondernemers

(niet exclusief voor Gastheren en –vrouwen)

Buiten het Gastheerschap zijn afgelopen jaar stappen gemaakt om ondernemers verder te activeren binnen de nationale parken. Denk hierbij aan Laarzendag in nationaal park De Biesbosch, waarbij op initiatief van IVN Natuureducatie zo'n 15 organisaties samenwerkten om op 14 mei een gezamenlijk evenement te organiseren. Het nationaal park hiermee voor bewustwording en positief handelingsperspectief op de thema's klimaat en biodiversiteit van de Delta voor zo'n 3.000 deelnemers. Daarnaast zijn via de ondernemers ook duizenden deelnemers bereikt via evenementen en campagnes zoals Fête de la Nature (grassroots festival).

Gastheer van het Landschap cursus Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal

3. Bewoners

3.1 Inleiding

Bewoners in en rondom de nationale parken hebben een speciale plek binnen onze doelgroepenbenadering. Zij kunnen natuurlijk ook bezoekers en vrijwilligers zijn, maar in sommige gevallen zijn zij ook via andere wegen actief betrokken bij een nationaal park. Bijvoorbeeld als gemeenteraadslid of (lokaal) ondernemer. Dankzij de lokale betrokkenheid van bewoners zien wij hen als echte ambassadeurs van de nationale parken.

Binnen de nationale parken organiseren wij evenementen, activiteiten en informatieavonden voor bewoners – welke rol zij ook vervullen. Via deze wegen zijn **honderdduizenden omwonenden** bereikt.

3.2 'Rode draden' op landelijk niveau

In 2022 is er een breed scala aan activiteiten en programma's uitgevoerd, zodat de bewoners écht in hun kracht gezet konden worden als ambassadeur van het nationaal park. Hierin onderscheiden wij de volgende categorieën:

- Evenementen, activiteiten en informatieavonden
- Ambassadeurschap
- Evaluatie, monitoring en vernieuwing

Evenementen, activiteiten en informatieavonden voor bewoners

In 2022 organiseerden we diverse evenementen, activiteiten en informatieavonden, met het doel om bewoners écht mee te kunnen nemen in het bijzondere karakter van het nationaal park. Zodat bewoners van het gebied (gaan) houden en zich hard maken voor het nationaal park. Deze evenementen en activiteiten worden vaak georganiseerd in samenwerking met

lokale ondernemers. Denk hierbij aan thema-avonden, lezingen, cursussen, excursies, open dagen, natuurwerkdagen, opruimdagen en citizen-science projecten. In nationaal park Alde Feanen is bijvoorbeeld een lezing gegeven over het onderwerp klimaat, inclusief discussie met weerman Gerrit Hiemstra.

Ambassadeurschap

Door bewoners de kans te geven actief betrokken te zijn bij educatieprogramma's en communicatie gaan we verder dan verwondering over de natuur creëren. We nodigen bewoners uit om ambassadeur van de nationale parken te worden. Op deze manier ontstaat er meer bewustwording onder de lokale bewoners over het nationaal park bij hen in de buurt.

Met een Bewonerscursus leiden we mensen op die in of rondom een nationaal park wonen, zodat ze zich ontwikkelen tot ambassadeurs van het nationaal park. In 2022 kwamen er bijvoorbeeld 24 ambassadeur bij in de gemeente Lelystad vanuit een bewonerscursus die IVN Natuureducatie organiseerde voor nationaal park Nieuw Land. Er is een wachtlijst voor de volgende cursus. In nationaal park Oosterschelde zijn bewoners ook nauw betrokken in communicatie rondom evenementen:

'Bij het organiseren van de Oosterscheldeweek, de beleefweek van nationaal park Oosterschelde, hebben wij veel aandacht voor de eigen inwoners. In filmpjes voor online kanalen bieden we bewoners een podium. Zij presenteerden hun favoriete plekje in het nationaal park.' – Wilco Jacobusse, IVN Coördinator Nationaal Park Oosterschelde.

Nationale park tuinen

Vanuit de gedachte dat iedereen een stukje nationaal park kan aanleggen, helpt een toenemend aantal nationale parken bewoners op weg met plantenlijsten, handleidingen en tips om hun eigen tuin zo goed mogelijk in te richten op het gebied van waterberging en biodiversiteit. Door een integrale aanpak met diverse stakeholders, bijvoorbeeld met tuincentra waar de speciale plantjes in de omgeving verkrijgbaar zijn, werken we aan structurele aandacht voor inheemse planten en toegankelijk aanbod. Na een succesvolle start van de Heuvelrugtuinen rondom nationaal park Utrechtse Heuvelrug, groeit het aantal groene, inheemse tuinen nu ook rondom nationaal park Duinen van Texel. In 2022 ontvingen bijvoorbeeld zo'n 400 Texelaars zaden van 'Tuinen van Texel' om in hun eigen tuin meer inheems in te zaaien.

Ook in nationaal park Zuid-Kennemerland is het initiatief Duintuinen een groot succes. De plantjes bij de lokale tuincentra waren snel uitverkocht. Bovendien is het gazon voor het gemeentehuis in Overveen omgetoverd tot een bloemenzee dankzij het compleet losgraven en inzaaien met een speciaal samengesteld inheems Duintuin bloemenmengsel. De plannen voor omliggende gemeenten zijn in de maak.

'Met Duintuinen willen we mensen verleiden om natuur die hier eigenlijk al van nature voorkomt ook in hun eigen tuin te planten. Deze planten doen het ook een stuk beter, het is hun natuurlijke habitat. De lokale biodiversiteit kan wel een boost gebruiken. Hoe leuk is het om de planten die van nature in het nationaal park voorkomen in je eigen tuin hebt'. – Gwen Pellinkhof, IVN Coördinator Nationaal Park Zuid-Kennemerland.

Evaluatie, monitoring en vernieuwing

In een aantal nationale parken zijn monitoring- en evaluatiesystemen opgezet. Deze programma's voert IVN Natuureducatie veelal uit in samenwerking met bewoners, en lokale partijen zoals gemeenten, ondernemers en recreatieondernemers. Zo is voor nationaal park Schiermonnikoog een enquête uitgezet over Wij&Wadvogels (Natuurmonumenten) en over Dijk en Duinversterking (Wetterskip Fryslân) onder 820 panelleden. Op deze manier bereiken we honderden lokale stakeholders en betrekken we hen bij de nationale parken.

We nodigen bewoners ook uit om actief betrokken te zijn bij toekomstig educatie- en participatiebeleid. Participatieprogramma's worden ontwikkeld en toegepast, bijvoorbeeld in nationaal park Sallandse Heuvelrug, en de Limburgse nationale parken. Daarmee is participatie een structureel onderdeel van onze activiteiten.

4. Vrijwilligers

4.1 Inleiding

Vrijwilligers zijn ons grootste goed binnen de nationale parken. Zij vervullen een aantal belangrijke taken, zoals het begeleiden van excursies en scholenprojecten, het uitvoeren van inventarisaties en monitoring en het vergroten van bewustwording op actuele thema's. Dit is slechts een greep uit de verschillende activiteiten die zij organiseren. Dankzij hun inzet, enthousiasme en passie voor het nationaal park kunnen zij een belangrijke bijdrage leveren aan het bestaan (en de beleving van) van de nationale parken. Zonder deze betrokken mensen zouden vele onderdelen van programma's maar beperkt door kunnen gaan. Daarom hebben wij dit jaar weer sterk ingezet op het vrijwilligersnetwerk binnen de nationale parken.

In 2021 zijn **honderden (nieuwe) vrijwilligers** actief betrokken (en/of geworven) voor de educatieprogramma's in de nationale parken. Het is van belang om te noemen dat dit vooral nieuwe vrijwilligers betreft. Binnen de nationale parken is een zeer breed netwerk van huidige vrijwilligers actief.

4.2 'Rode draden' op landelijk niveau

Om vrijwilligers in hun kracht te zetten binnen de nationale parken, is het van belang om huidige netwerken te onderhouden én te versterken. Dit is in 2022 gerealiseerd door middel van de volgende activiteiten:

- Werving van vrijwilligers
- Ondersteuning, coördinatie en (bij)scholing

Werving van vrijwilligers

De werving van nieuwe vrijwilligers is van cruciaal belang om de kwaliteit en de grootte van de vrijwilligersnetwerken in stand te houden. Afgelopen jaar hebben wij daar wederom sterk op ingezet binnen de nationale parken. In 2022 zijn per park tientallen nieuwe vrijwilligers opgeleid, bijvoorbeeld tot school- of natuurgids. Daarvan wordt een groot deel actief in het park. In nationaal park Duinen van Texel meer dan de helft van de opgeleide vrijwilligers actief bij een van de natuurorganisaties in het park. In nationaal park De Biesbosch leidden we zo'n 25 nieuwe

Biesboschgidsen op. En, dankzij het organiseren van een bijeenkomst, kwamen er 40 nieuwe vrijwilligers bij in nationaal park Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal.

Ondersteuning, coördinatie en (bij)scholing van vrijwilligers

In ieder nationaal park zijn veel vrijwilligers actief die helpen bij de uitvoering van programma's en het behalen van de ambities. In 2022 organiseerden gidsen van nationaal park Drentsche Aa bijvoorbeeld elke week een excursie! Een aantal nationale parken hebben specifieke parkgidsen, in andere gebieden gaat het om een netwerk van vrijwilligers van verschillende organisaties, zoals de TBO's, historische verenigingen en de lokale IVN-afdelingen. Om alle vrijwilligersnetwerken te behouden en onderhouden organiseren we jaarlijks diverse bijeenkomsten, trainingen en cursussen.

Met een programma van speciale (bij) scholingsdagen en -avonden, train-de-trainer dagen, netwerkbijeenkomsten, excursies voor vrijwilligers en bedankdagen binden we vrijwilligers aan de nationale parken, voor de lange termijn. In nationaal park Loonse en Drunsense Duinen organiseerden we bijvoorbeeld 5 fysieke bijeenkomsten voor vrijwilligers; een seizoensstart met focus op scholenprogramma's, meerdere inhoudelijke bijscholing over pedagogiek en natuurbeheer, een uitje met inhoudelijk programma naar Tiengemeten en een jaarafsluiting. Daarnaast waren een aantal vrijwilligers aanwezig bij een netwerksessie samen met Gastheren van het park. Nationaal park Drentsche Aa nam alle gidsen als dank voor hun inzet mee naar de Markerwadden en in De Biesbosch kwamen zo'n 120 vrijwilligers samen in Slot Loevenstein voor het thema 'Klimaatverandering' en 'Het water komt weer'. Ook in nationaal park Oosterschelde was klimaat en biodiversiteit een belangrijk thema voor bijscholing:

'In 2022 hebben we bijscholing georganiseerd over de invloed van klimaatverandering op het onderwaterleven in nationaal park Oosterschelde voor al onze gidsen en vrijwilligers. Daarnaast hebben we het thema klimaatverandering in diverse activiteiten aandacht gegeven.' – Wilco Jacobusse, IVN Coördinator Nationaal Park Oosterschelde.

5. Communicatie & Campagnes: samen meer bereiken

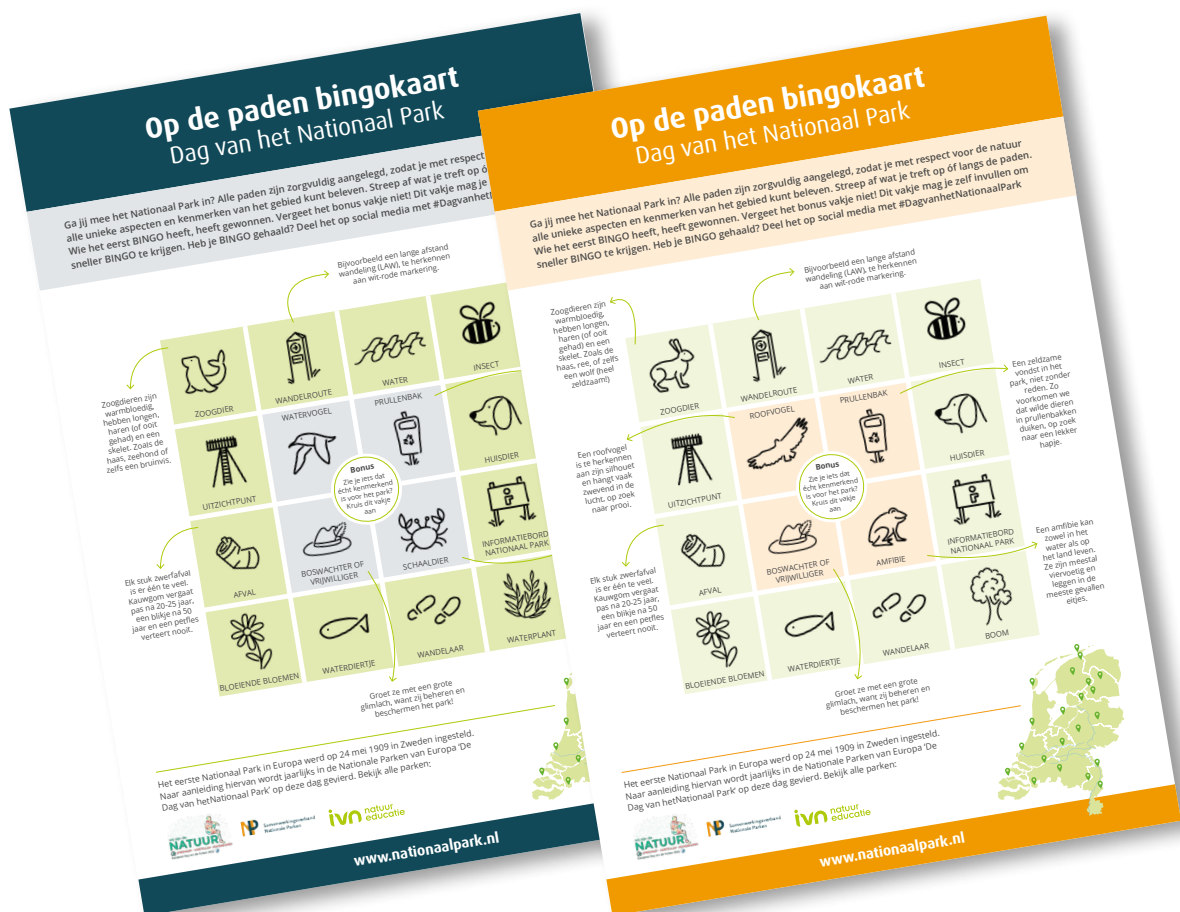
Dag van het Nationaal Park 2022

Tijdens de 23e editie van Dag van het Nationaal Park richtten we ons op het thema 'Mens & Natuur'. Dit naar aanleiding van het Europese thema 'We are Nature – Restore Rethink Reconnect', met als insteek: wat zouden we zijn zonder natuur? Het doel van de campagne was bewustwording onder bezoekers over welk effect onze aanwezigheid heeft op de natuur van de Nationale Parken. Met uitzicht op samen iets terugdoen: de natuur in stand houden en op de juiste manier helpen zodat we er nog eindelijk van mogen genieten.

In bewustwordingscampagnes wordt vaak verteld welke dingen niet goed gaan. De activiteiten en excursies, die werden georganiseerd rondom het weekend voorafgaand aan de Dag van het Nationaal Park, draaiden er juist om wat mensen wél kunnen doen. Zaken die voor beheerders en betrokkenen uitermate logisch zijn, zijn vaak nieuw en interessant voor bezoekers.

Om te stimuleren dat mensen de nationale parken bewust en met respect voor de natuur bezoeken, ontwikkelden we een 'Op de paden' Bingokaart. De bingokaart liet op een speelse manier zien dat juist door op de paden te blijven, zo veel te zien is. Op de bingokaart kwamen verschillende thema's terug, zoals biodiversiteit, aandacht voor het landschap en natuurlijk voor de mens. Met twee versies: één voor nationale parken in het binnenland en één voor nationale parken aan zee, was er voor elk nationaal park een passende bingokaart beschikbaar.

Ruim **1 miljoen mensen** hebben de uitingen rondom Dag van het Nationaal Park gezien. Rondom de Dag van het Nationaal Park was de bingokaart al meer dan 5.000 keer uitgedeeld of gedownload, waarna bezoekers alleen, in duo's of in grotere groepen op pad gingen in de parken. Bovendien is de bingokaart zo ontworpen, dat de kaart tijdloos is en daarmee tot op de dag van vandaag gebruikt wordt in de parken.

De nationale parken online

In 2022 is de online bekendheid en het bereik van de nationale parken vooral toegenomen op het gebied van landelijke campagnes: de Dag van het Nationaal Park, en is een sterke groei te zien in het aantal volgers op social media. Het aantal social media accounts neemt toe en er wordt strategische content ontwikkeling en planning ingezet op de bestaande accounts: op vaste tijden verschijnt kwalitatieve inhoud op het social media kanaal.

Het totale verkeer van de nationale parken websites kwam op ruim 850.000 bezoekers. Totaal volgen zo'n 86.000 mensen een nationaal park op social media. Dat is bijna een verdubbeling van het aantal volgers vergeleken met vorig jaar. Bijna 35 duizend mensen volgen de nationale parken op Facebook, ruim 33 duizend op Instagram en meer dan 16 duizend op Twitter. Op LinkedIn hebben een aantal nationale parken in 2022 een account aangemaakt, wat in totaal neerkomt op bijna 2 duizend volgers.

Lancering Samenwerkingsverband Nationale Parken website en social media

In 2021 werd besloten dat de website van Samenwerkingsverband Nationale Parken (SNP) aan vernieuwing toe was. Onder begeleiding van IVN en in opdracht van SNP werd de nieuwe website in mei 2022 gelanceerd, waarna we maandelijks nieuwsartikelen plaatsten over zaken die de familie van nationale parken benadrukken, zoals de Dag van het Nationaal Park, Nationale Park tuinen, Beleefweken en Wereld Trekvogeldag 2022. Deze nieuwsartikelen en andere weetjes over de nationale parken werden ook actief gedeeld op social media, op de nieuwe Instagram en Facebook profielen: Nationale Parken Nederland.

6. Maatwerk

Een greep uit ieder nationaal park

NP Nieuw Land

Ambassadeurs van het Landschap

Nieuwe ambassadeurs in de gemeente Lelystad opgeleid en meerdere op de wachtlijst voor een volgende editie.

NP Hoge Veluwe

Zaag je eigen kerstboom

Meer dan 2.000 bezoekers helpen met natuurbeheer om stuifzanden open te houden

NP Zuid Kennemerland

Duintuinen

Duintuinen zijn tuinen van bewoners rondom het nationaal park met planten die van nature in de omgeving voorkomen. De tuinen versterken lokale biodiversiteit. Door samenwerkingen met tuincentra zijn de inheemse plantjes in de omgeving verkrijgbaar.

NP Utrechtse Heuvelrug

Heuvelrugtuinen

Een stukje nationaal park in eigen (achter)tuin voor bewoners rondom de Utrechtse Heuvelrug. Zo is de tuin beter bestand tegen droogte én hevige regenval, en wordt daardoor aantrekkelijk voor lokale dier- en plantensoorten.

NP Biesbosch

Laarzendag

De eerste Laarzendag, georganiseerd op 14 mei. Gericht op bezoekers en positieve bewustwording op het gebied van klimaat en biodiversiteit van de Delta.

NP Oosterschelde

Bewonerscursus

Voor mensen die in de buurt van de Oosterschelde wonen en hier graag nog meer over willen leren. Beleving van de Oosterschelde staat centraal.

Np Loonse en Drunense Duinen

Het Bewaarde Land

Een driedaags natuurprogramma voor basisonderwijs om de natuur van het nationaal park te beleven.

NP Grenspark Kalmthoutse Heide

Opzetten educatiestrategie

Na inventarisaties heeft de eerste gezamenlijke sessie met 10 natuur- en educatieve partners plaatsgevonden.

NP Duinen van Texel

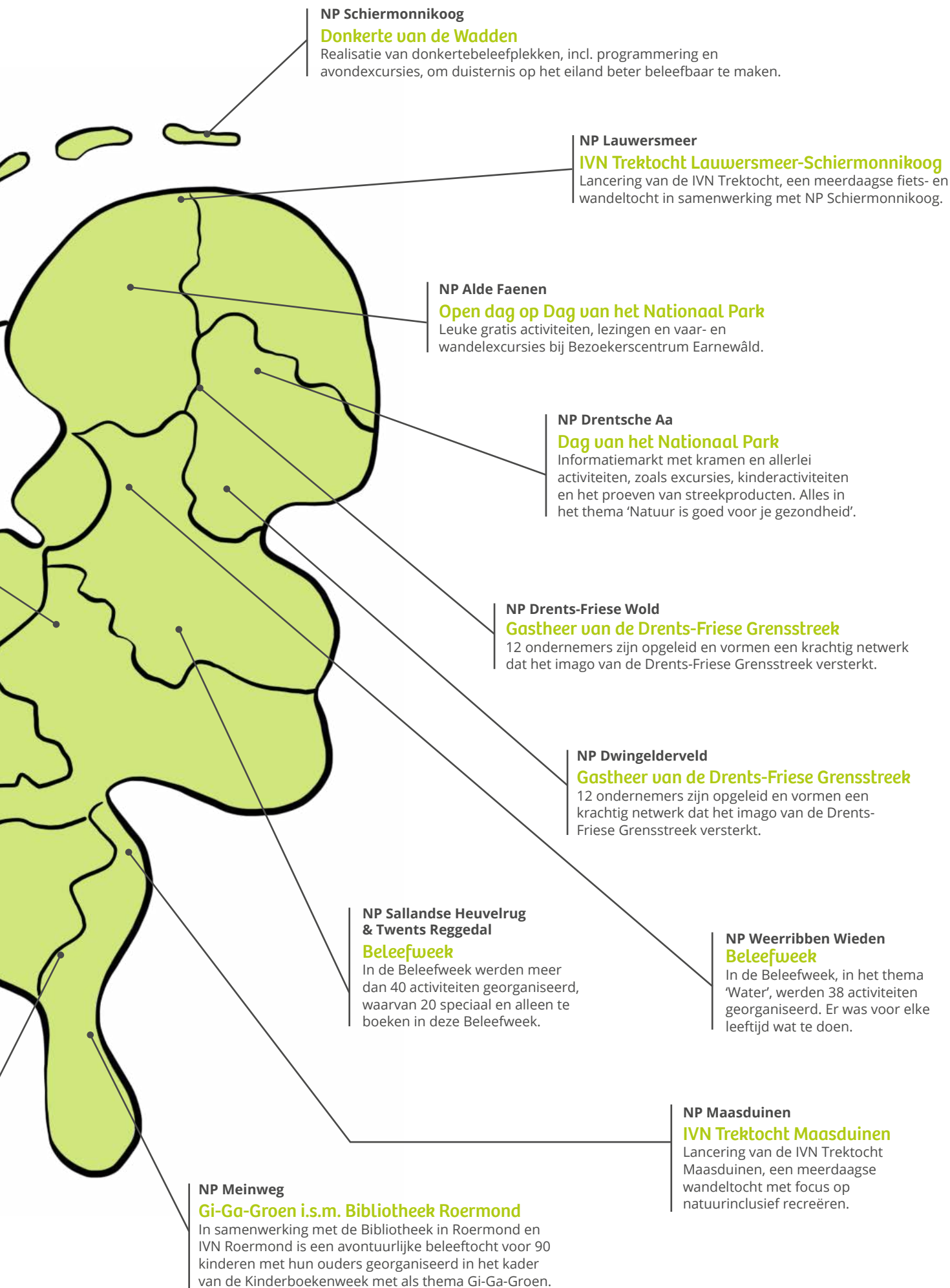
Skarrelaars

In 2022 gingen 40 Texelse kinderen elke maand op pad met de boswachter, daarnaast waren er losse activiteiten waar alle kinderen welkom waren.

NP Groote Peel

Beleefweek

Nationaal park De Groote Peel had een mooi Beleefweek-programma met diverse zintuigenactiviteiten, waaronder een kruidenwandeling en veenhoppen.

NP Schiermonnikoog

Donkerte van de Wadden

Realisatie van donkertebeleefplekken, incl. programmering en avondexcursies, om duisternis op het eiland beter beleefbaar te maken.

NP Lauwersmeer

IVN Trektocht Lauwersmeer-Schiermonnikoog

Lancering van de IVN Trektocht, een meerdaagse fiets- en wandeltocht in samenwerking met NP Schiermonnikoog.

NP Alde Faenen

Open dag op Dag van het Nationaal Park

Leuke gratis activiteiten, lezingen en vaar- en wandelexcursies bij Bezoekerscentrum Earnewâld.

NP Drentsche Aa

Dag van het Nationaal Park

Informatiemarkt met kramen en allerlei activiteiten, zoals excursies, kinderactiviteiten en het proeven van streekproducten. Alles in het thema 'Natuur is goed voor je gezondheid'.

NP Drents-Friese Wold

Gastheer van de Drents-Friese Grensstreek

12 ondernemers zijn opgeleid en vormen een krachtig netwerk dat het imago van de Drents-Friese Grensstreek versterkt.

NP Dwingelderveld

Gastheer van de Drents-Friese Grensstreek

12 ondernemers zijn opgeleid en vormen een krachtig netwerk dat het imago van de Drents-Friese Grensstreek versterkt.

NP Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal

Beleefweek

In de Beleefweek werden meer dan 40 activiteiten georganiseerd, waarvan 20 speciaal en alleen te boeken in deze Beleefweek.

NP Weerribben Wieden

Beleefweek

In de Beleefweek, in het thema 'Water', werden 38 activiteiten georganiseerd. Er was voor elke leeftijd wat te doen.

NP Meinweg

Gi-Ga-Groen i.s.m. Bibliotheek Roermond

In samenwerking met de Bibliotheek in Roermond en IVN Roermond is een avontuurlijke beleeftocht voor 90 kinderen met hun ouders georganiseerd in het kader van de Kinderboekenweek met als thema Gi-Ga-Groen.

NP Maasduinen

IVN Trektocht Maasduinen

Lancering van de IVN Trektocht Maasduinen, een meerdaagse wandeltocht met focus op natuurinclusief recreëren.

Bezoekadres

Plantage Middenlaan 2c
1018 DD Amsterdam
020 622 81 15
info@ivn.nl
ivn.nl

Postadres

Postbus 20123
1000 HC Amsterdam

Bank NL36ABNA0249086697
RSIN 813950326
KVK 34147938